

Wau - Februari 2008

23^e jaargang, nummer 1

Eeuwoud van den Heuvel is
De Andere Classicus

Deel 1 van
30 Jaar
Wau

Klassieken
in China

In de Boekenhoek:
Blijvende Erfenis

Een verslag van het
Laverna Nieuwjaarsdiner

Wau

23e jaargang nr. 1
Februari 2008

Redactieadres:

Wau, 7e verdieping
Spuistraat 134
1012 VB Amsterdam

Hoofdredactrice:

Michelle Bot

Redactieleden:

Raphaël Hunsucker
Elsa Lucassen

Vormgever:

Wyatt Kong

Illustratrix:

Anita Rademakers

Met dank aan:

Sé Lenssen en
de leerstoelgroepen
Grieks en Latijn.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
<i>30 jaar Wau – deel 1</i>	
Raphaël Hunsucker	4
Nieuws & Mededelingen	12
Litterae Selectae	15
<i>Een verslag van een enerverende dag</i>	
Maarten Prot	16
<i>Epiloog van een studententijd</i>	
Iona Maria Hoogenbeek	18
<i>Carmina Barbata</i>	
Frits Waanders	23
<i>Laverna Nieuwjaarsdiner 2007</i>	
Thalia Lysen	25
De Andere Classicus: Eeuwoud van den Heuvel	27
<i>De oudheid in de Engelse literatuur</i>	
Niels Koopman	30

Boekenhoek: <i>Blijvende erfenis, Griekse mythen in de Nederlandse Taal</i> Elsa Lucassen	32
<i>Being for the benefit of Mr. Kiliaan</i> Isabelle Buhre	34
<i>Onzelfzuchtige liefde, barok en moderne dans</i> Elise Philips	38
<i>Klassieken in China</i> Pieter van den Broek	40
Laverna's Activiteitenkalender	42

Voorwoord

Wauw. Dat is natuurlijk de meest gemaakte woordgrap omtrent dit blad. Maar toch: wauw. Dit is hem dan, uit de as herrezen: het eerste echte nummer van de nieuwe generatie Wau's.

Toen Raphaël, Elsa en ik hieraan begonnen werd al snel duidelijk dat een studieblaadje (her)opzetten veel tijd en geregeld kost, maar vooral ook erg leuk is. Voor het 0-nummer bijvoorbeeld zijn we langsgestaan bij Frits Waanders om, onder het genot van een kop thee of een glas lycheesap, alle oude Wau's door te kijken, op zoek naar opmerkelijke bijdragen. Tijdens deze zoektocht werden we geconfronteerd met de vele verschillende gedaantes die het blad in de loop der tijd heeft gehad. Van een op A4 getypt (!) mededelingenblad veranderde het, via een fase waarin de mededelingen werden vervangen door komische bijdragen en ondeugende gedichten, in een op A5 geprint studentenblad. En dus was voor ons de vraag: hoe wordt de nieuwe Wau?

Voor u ligt het resultaat: een mix van oude rubrieken en nieuwe ideeën. Zo hebben wij onder andere de rubrieken 'De Andere Classicus/a' en 'Laverna's Activiteitenkalender' overgenomen, evenals de 'Boekenhoek', waarin wij echter slechts één nieuw boek (in plaats van alle nieuwe publicaties) bespreken, door middel van een interview met de auteur(s). En dan wat mij betreft het belangrijkste element van Wau: de bijdragen van de lezers. Zoals u ziet is dit een flink eerste nummer geworden, namens de redactie wil ik graag alle auteurs bedanken voor hun enthousiasme en iedereen nogmaals aansporen om de creativiteit de vrije loop te laten en het resultaat te sturen naar redactiewau@gmail.com. Ook willen we graag Anita bedanken voor haar schitterende Wau-feniks en Wyatt voor zijn vormgevende kwaliteiten, die dit nummer zo mooi hebben gemaakt als het nu is. Dan rest mij tenslotte alleen nog te zeggen dat ik hoop dat u deze Wau met net zo veel plezier leest als waarmee wij hem hebben gemaakt.

Michelle Bot

30 Jaar Wau

In den beginne...

Een generatie geleden, toen van het Reve nog leefde, 'redactie' nog olijk met een k werd gespeld en de gele trams nog met onderhuidse trots over het Damrak reden, zag het voor het eerst het licht. Het *mededelingenblad klassieken* werd opgericht in 1978, in een zweem van activisme, in een tijd waarin de universiteit werd geregeerd door vakgroepsbesturen, Studierichtingsraden, Subfakulteitsraden, Fakulteitsraden en een Universiteitsraad. Het moeten de gloriedagen van de inspraak (en van de afkortingen) zijn geweest: er werd gesproken van 'studenten met volledig stemrecht', 'afgevaardigden met spreek- en adviesrecht', de 'nieuwe WUB' en 'bestuurlijke pariteit van wetenschappelijk personeel en TAS-personeel & studenten'. Het Maagdenhuis werd voor de zoveelste keer bezet, en enkele jaren later vlogen de klinkers en kasseien door de straten.

Ondertussen zetelden de vakgroepen Klassiek Grieks, Klassiek Latijn en Middeleeuws Latijn even verderop aan de Singel (door sommigen ook wel 'het Singel' genoemd). Het was nog vóór de verhuizing naar de Oude Turfmarkt. 'Het Seminarie' of 'het Instituut', zoals die verzameling vakgroepen met hun studenten wel werd genoemd, zat nog in het pand van de Universiteitsbibliotheek. Het huidige C-gebouw, waar nu de Vondel- en Doelenzaal en de collectie Religiestudies zijn, was het domein van de Oude Talen, inclusief een legendarische kantine en een inbandige bibliotheek die tot 10 uur 's avonds open bleef.

De Duitse classicus Michael von Albrecht, die in die dagen aan het Klassiek Seminarium een semester lang gastcolleges gaf over Ovidius, schrijft in zijn memoires:

Wohltuend war auch der Alltag: Zwischen der Arbeit in der schönen Institutsbibliothek mit dem Blick auf den Singel oder in der nahen Universitätsbibliothek gab es zu festen Zeiten die schöpferischen Pausen: Man redete – oder schwieg auch – völlig zwanglos bei einem Tässchen Tee oder Kaffee, zu dem sich einfand, wer gerade Lust hatte.

Het beviel hem goed, de goedgeluimde Duitser. Spoedig blijkt ook dat dat nog een extra reden had:

Uebrigens: Wo sonst auf der Welt kostet eine Tasse Kaffee nur 25 Cents und ein Becher Tee gar nur 5 Cents? Nimmt man noch das im Vergleich mit Heidelberg sehr billige Strassenbahn-Abonnement und das ebenfalls fast geschenkte Jahresabonnement zur Rijksmuseum hinzu, so sind das gewiss gute Voraussetzungen für einen Studienaufenthalt.

Inderdaad, waar ter wereld? Niet in de wereld van SorBon Campus Hospitality in ieder geval. Dergelijke pseudo-modieuze neologismen waren toen gelukkig nog ver weg, en het Klassiek Seminarium leek goede tijden te beleven in navolging van de gouden jaren van de decennia daarvoor. Anton D. Leeman, die met het verschijnen van zijn monumentale studie *Orationis Ratio* in 1963 wereldfaam had verworven, was al enkele decennia de hoogleraar Latijn. J.C. Kamerbeek, die zelf nog een leerling was geweest van de grote dichter J.H. Leopold, had net (in 1976) afscheid genomen als hoogleraar Grieks, en juist een eredoctoraat ontvangen van de Vrije Universiteit Brussel (waar het Grieks trouwens zojuist is opgedoekt). Hij werd opgevolgd door Jan Maarten Bremer, maar had een niet minder beroemde collega aan Cees Ruijgh, die als medehoogleraar sinds 1969 de Griekse Taalkunde onder zijn hoede had.

Zo waren de glorie-dagen (ik klets maar wat) – Harm Pinkster, Albert Rijksbaron, Hans Smolenaars, Irene de Jong en Daan den Hengst: de docenten die tot enkele jaren geleden het onderwijs bij onze studie belichaamden, stonden toen allemaal aan het begin van hun carrière. Ze kwamen allemaal van de UvA, en hebben ook allemaal in het toen net opgerichte blad hun sporen achtergelaten. Docenten schreven vaak zelf stukken – het was natuurlijk ook een *mededelingenblad*. En hoewel wij die titel niet meer voeren, lijkt het de schrijver dezes helemaal niet slecht als die traditie weer wordt opgepakt. Probetur penna!

Maar net als de docenten zijn ook veel studenten van toen ons geen onbekenden: Charles Hupperts maakte de studentenraden onveilig, evenals de werkgroep Parmenides; Irene de Jong kon toen al moeilijk van de partikels afblijven, maar groef er ook lustig op los

in Laconië; Emily Hemelrijk, nu net weer uit Utrecht teruggekeerd op de UvA, was een van de eerste redacteurs van het kersverse blad.

Dat was grosso modo de situatie bij Klassieke Talen toen dat blad (*dit* blad!) in 1978 werd opgericht. Ik citeer uit het 'Ter introductie' van het allereerste nummer:

Dit is de eerste aflevering van ons zojuist opgerichte studierichtingsblad. Het idee voor een eigen mededelingenblad werd in januari j.l. door Charles Hupperts gelanceerd in de studentenfractie van de SSR, waar het met groot enthousiasme ontvangen werd.

In het voorjaar werd een 'redaktieraad' samengesteld - het blad was opgericht, maar miste nog iets heel belangrijks: een naam (zie hier waarom ik het de hele tijd over 'het blad' moest hebben). Dat duurde niet lang: op woensdag 18 mei 1978 werd op een borrel in het gebouw van het studentencorps de winnaar bekend gemaakt van de prijsvraag, om een naam voor 'het studierichtingsblad' te verzinnen. Uit het eerste nummer, wederom:

De jury maakte bekend dat er 51 inzendingen waren, een verbazingwekkend hoog aantal. Edoch, de kwaliteit was werkelijk beneden peil.

Over de ontzagwekkende slechtheid van de overige 48 verzinsels zullen we misschien nooit meer kunnen oordelen, aangezien alleen de beste 3 zijn overgeleverd: 'Quisquiliae' van mevrouw Leeman eindigde op de 3^e plaats, Hans Smolenaars' 'Navalia' was een goede tweede. Het lot had echter beschikt dat een zekere Rik Deinema uitverkoren was om de verkiezing te winnen en de voorbeschikte naam, bij monde van de godheid, te profeteren:

De door hem verzonnen naam heeft U al op de omslag van dit blad kunnen lezen:

W A U

(ook wel uit te spreken als 'wow', lang geleden synoniem met het huidige 'te gek').

Een prachtige indruk van de tijdsgeest, natuurlijk. Geen woord, echter, over Indo-Europese fricatieven, Homerische hiaten of Myceense halfvocalen! Gewoon 'WAU', in onvervalste typemachine-kapitalen. We moeten maar aannemen dat elke verwijzing naar de in mysteriën gehulde voorgeschiedenis van de Griekse letter impliciet werd gelaten – ik kan me uiteraard niet voorstellen dat het géén rol heeft gespeeld. Misschien kunnen de ingewijden van toen uitsluitel geven?

De vroege jaren

Aanvankelijk had ik mezelf de plicht opgelegd alle afleveringen integraal te lezen – en als ik mezelf plichten opleg, is dat meestal om mezelf zover te krijgen iets te doen wat ik toch al wilde. In dit geval kwam het ook nog de prille beroepseer van uw kersverse historische verslaggever ten goede, dus niets, behalve dan de kansloze gedachte dat ik de tijd ook zou kunnen besteden aan mijn scriptie of, om maar wat te noemen, aan het ontginnen van de complexe stratografie van mijn gazetten-abattoir, lag me nog in de weg.

Ik wist dat me een mooie ontdekkingstocht te wachten stond, toen ik begon de hele *Wau* te lezen. De voortekenen waren bij aanvang van mijn expeditie zeer gunstig – hoe veel mooie verhalen had ik niet gehoord, hoe veel nog veel mooiere ontdekkingen verwachtte ik niet te doen! Ik moet echter bekennen dat ik bij het derde nummer lichtelijk wanhopig werd – of tenminste wankelmoedig – bij de gedachte dat ik nog jaargangen lang de stukken zou moeten lezen van o.a. een zekere Lex Weiler. Graag, geachte heer Weiler, geloof ik dat u baanbrekend en zeer belangrijk werk heeft verricht voor de studenteninspraak, samen met Bol Flaming en Tom Turk, om nog maar een paar tot de verbeelding sprekende namen te noemen. Maar ik had toch niet gevreesd, dat 'de redactie' werkelijk zoo serieus was geweest in haar voorwoord bij het eerste nummer, waarin zij aankondigde het als een van haar belangrijkste doelstellingen te zien om veel aandacht te besteden aan de verschillende bestuursorganen, zoals daar zijn (daar zijn ze weer) de SRR, de SFR, de FR en de UR, wier '*precieze taken aan lang niet iedereen bekend zijn, terwijl dit toch bij uitstek de organen zijn waar de studenteninspraak in de praktijk gerealiseerd wordt.*'

Zucht. Het ambtenarenproza, de bladzijdenlange, inspiratie-loze betogen, de gortdroge, protocollaire precisie – dan lees ik misschien toch liever een paar komedies van Schonaeus. Het is grappig dat veel studenten die in de eerste Wau's aan het woord komen met groot ontzag over die studenteninspraak spreken, terwijl de docenten eigenlijk altijd dezelfde verzuchting slaken: als we maar wat minder tijd verdeden met procedureel gesteggel, kon er wat meer aan echt belangrijke dingen worden gewerkt. Ik heb medelijden met ze, moet ik zeggen. Met Cees Ruijgh bijvoorbeeld (2-2, p. 7) ¹:

De keerzijde was dat, vooral de laatste tien jaar, steeds meer tijd en energie gestoken moest worden in vaak vruchteloos en zeker vreugdeloos vergaderen, waarbij bepaalde discussies zich tot in het oneindige leken te herhalen. Vandaar dat ik, nu bijna twee jaar geleden, besloot om plaats te maken voor anderen en al mijn bestuurs- en beheerstaken neer te leggen, mede om eindelijk eens tijd en energie vrij te krijgen voor een eigen huis [!, RH]. Het moet mij van het hart dat de manier waarop de overgrote meerderheid van de studenten en de helft van de docenten op mijn laatste studierichtingsvergadering vlak voor de bestuursoverdracht hun waardering voor mijn bestuurswerk tot uiting meenden te moeten brengen, wrange gevoelens bij mij heeft achtergelaten. Vergeten en vergeven kan ik het niet, al heelde ook hier de tijd vrij snel de wonden en genoot ik al spoedig van het 'otium', dat juist door het gebeurde voorgoed onaantastbaar is geworden.

Gelukkig is Wau een blad geworden met meer gezichten dan alleen de 'informatieve functie die het in de eerste plaats heeft'. Ruijgh licht zelf nog een tipje van de sluier op, eerder in het hierboven geciteerde stuk:

De redactieleden [spelling!, RH], die mij om een bijdrage verzochten, deelden knipogend mee, dat ook roddel toegestaan was en zelfs op prijs gesteld werd.

Dat zijn inderdaad de dingen, die het lezen van die oude Wau's nog steeds tot een genot maken. Het zijn die terloopse mededelingen: hoe

1 De cijfers in de citaten verwijzen naar jaargang en aflevering: 2:3 is het 3^e nummer van de 2^e jaargang. Een jaargang volgde het kalenderjaar; de nummers werden per jaargang steeds opnieuw geteld.

'Ton en Noor bij het beklimmen van het puin uit hun broek knapten', op studiereis in Eleusis, mei 1978. Ruijgh was op zijn beurt dan weer onvermurwbaar, zoals hij, direct volgend op het vorige fragment, eraan toevoegde:

Toch zal ik van deze vrijheid geen gebruik maken: mijns inziens gedijt creatieve roddel evenals de mythe het best in mondelinge overlevering.

Zo ging het dus een beetje, die eerste jaren. De Wau was een spreekbuis voor alle meningen, een geestdriftig blad dat meteen na zijn oprichting al vier keer per jaar verscheen, haast niet opgemaakt, een stapel A4'tjes met twee nietjes erdoorheen waarin het Grieks met de hand tussen de getypte letters werd geschreven. Er werd wetenschap bedreven en hogere universitaire politiek, er werd geklaagd en gejubeld, maar tegelijk ook aan het krijgsvolk meegedeeld dat *'er in de koffiekamer naast koffie in de toekomst ook (karne-)melk verkrijgbaar zal zijn'*.

Anton Leeman - wiens stukken bijzonder vaak in de Wau verschenen - schreef in het laatste nummer van de 3^e jaargang, in december 1980, een reactie op de uitlatingen die J.M. Hemelrijk (toen directeur van het Allard Pierson Museum) in een interview in het voorafgaande nummer van Wau had gedaan. Leeman opent zo:

WAU wordt met de aflevering boeiender. Levendige, min of meer provocerende artikelen, gezond-ontnuchterende reacties, onthullende interviews wisselen elkaar af.

, om er dan een minstens zo provocerend en kritisch artikel op te laten volgen.

Ik kan me wel voorstellen dat dit gevoel van waardering voor de Wau bij velen leefde. Er was eindelijk een podium waarop men al zijn polemische en panegyrische kunsten kon vertonen - Wau was kritisch en onafhankelijk, maar werd toch door iedereen gelezen en gewaardeerd. De professoren, de tekstedities en de commentaren waren voor de inwoners van het Instituut als de Akropolis voor de Atheners, groots en verheven - nu had men ook een Agora, een schriftelijk verlengstuk van de koffiekamer waar een ieder vrijelijk

zijn zegje in kon doen.

Daarvoor mogen we de mensen van het eerste uur trouwens bijzonder dankbaar zijn, denk ik – dat ze iets zijn begonnen wat hopelijk nu opnieuw die rol zal vervullen. De Wau is in grote geestdrift opgericht, en ook nu door enthousiasme uit het trage drijfzand van de vergetelheid getrokken. Nu, waarde lezer, is het ook aan u: kom maar op met de kopij!

Afijn - toen Leeman zijn lofrijke woorden schreef, was het blad 2½ jaar oud. In die periode hadden 10 nummers het licht gezien, in grootte gegroeid van 19 tot 42 pagina's tekst per aflevering. Het begon als een mededelingenblad, maar groeide al snel uit tot een gemoedelijk slagveld voor contrasterende meningen en felle discussies. Begin 1980 verscheen er een 'Onderwijsnummer', waarvan nog afleveringen later gewag wordt gemaakt. In dat geval was Wau bijna een pamflet met politieke lading.

Maar nooit verdween de oorspronkelijke opzet geheel uit het zicht. De rubriek 'x over x', waarin een docent over zichzelf en zijn werkzaamheden schreef, was vanaf aflevering 1 een succes. Later kwam daar 'De andere klassikus/klassika' bij, waarin juist iemand die niets meer met zijn studie Klassieken deed, over zijn of haar leven vertelde. Voorts verschenen er verslagen van wetenschappelijke zaken: werkgroepen, scripties en congressen. Er was een 'Boekenhoek', waarin elke keer een docent of medewerker relevante publicaties van de laatste tijd op zijn of haar vakgebied besprak. Dan duikt na een tijdje ook de ludieke rubriek 'Wau culinair' op en verschijnen er steeds vaker iets minder serieuze stukken.

Nog vele jaren

Zo vorderde gestaag de geschiedenis van een blad dat net als haar naam ooit een zekere cultstatus zou bereiken. Ik weet nog goed dat ik in mijn ouderlijk huis op de w.c. zat, toen een felgekleurd krantje op de wasmachine mijn niet al te kieskeurige aandacht trok. Het moet ergens in de lente van 2004 geweest zijn; ik zat in mijn eindexamenjaar, twijfelde of ik Russisch, Geschiedenis of niks zou gaan studeren en koesterde vooral romantische visioenen over de stad, waar ik na 14 jaar Babylonische ballingschap in Breukelen weer naar terug zou keren. Daar, aan de vooravond van mijn nieuwe leven, zo uit het

niets, sloeg ik *ut fata nescia Dido* deze veredelde buurtkrant open.

Heu, miserande puer, si qua fata aspera rumpas... – de mensen die op de voorkant patattenpuree stonden op te scheppen, zou ik pas veel later leren kennen, evenals de implicaties van wat ik toen deed. Ik herinner me – niet als de dag van gisteren hoor, wees gerust; sterker nog: het staat me bij, dat ik toen het ondoorgrondelijk mysterieuze artikel ‘Geschiedenis van Laverna’ heb gelezen, van de hand van de toen nog even mysterieuze auteur met de feeërieke naam Jørn Soerink.

Dat was meteen het laatste nummer dat er ooit is verschenen, in april 2004, voordat het huidige de duisternis van de Donkere Jaren weer verlichtte. Wat gebeurde er dan, tussen de vroege jaren '80, waarin het vuur van de discussie onverminderd woedde in de kolommen van de Wau, en enkele jaren geleden, toen ze bijna het orgaan van de in de obscure riten van Laverna ingewijde *sodales* dreigde te worden? Dat zal het onderwerp zijn van het vervolg van mijn uiteenzetting, als u er tenminste nog niet genoeg van heeft.

Wat u vindt is namelijk niet onbelangrijk. Laat ik daarom afsluiten met een oproep. Alles wat ik in dit artikel heb geschreven is vooral gebaseerd op Wau's uit die vroege periode – voor de rest op eigen *Fabulierung*. Mocht er onder de lezers van vandaag iemand zijn die het allemaal zelf heeft meegemaakt, mocht diegene of iemand anders aanvullingen, verbeteringen of opmerkingen hebben, moge hij of zij die dan niet voor zich houden! Klaagzangen aan het adres van uw kersverse chroniqueur zijn altijd bijzonder welkom. Wau is herrezen, maar de woeste vuurvogel heeft nu al weer honger – het is dan ook uitdrukkelijk niet verboden haar te voeren.

Raphaël Hunsucker
met dank aan Charles Hupperts
patrique meo

Nieuws & Mededelingen

“Geen kinderlijkjes in kloof”, NRC-next 2-1-2008, p. 21

*‘Oude Spartanen wierpen hun misvormde baby’s niet van de berg Taygetos af, luidt de ondertitel van het bijna paginagrote artikel geschreven door **Hendrik Spiering**. Het accentje op de *y* doet alvast zeer professioneel aan, alhoewel uw redacteur niet zou weten of de schrijver wel weet wat hij daarmee zou willen bedoelen. Later heeft hij het namelijk over de Apothetae, “de kloof der verworpenen”, wat duidelijk een Latijnse transcriptie is. Ja, ik moet natuurlijk even cool doen. De *LSJ* vermeldt:*

*ἄπό-θεται , ων, αἱ, a place in Lacedaemon, into which misshapen children were thrown as soon as born, *Plu.Lyc.* 16.*

Maar goed, dat blijkt dus niet zo te zijn, althans volgens *‘antropoloog Theodoros Pitsios van de universiteit van Athene die vijf jaar lang menselijke resten uit deze kloof onderzocht en geen spoor vond van kleine kinderen’.*

‘Het verhaal dat misvormde kinderen zonder veel omhaal in de kloof werden geworpen om het ras van Spartaanse hoplieten (soldaten) krachtig te houden’, gaat het artikel verder, ‘was toch al omstreden, omdat het pas in de eerste eeuw na Christus verspreid werd, door de Romeins-Griekse historicus Plutarchus. “Het is waarschijnlijk een mythe, de oude bronnen ervoor zijn laat, zeldzaam en vaag”, verklaarde Pitsios vorige week tegen het Franse persbureau AFP.’

Kan Plutarchos’ verhaal, dat het nog altijd goed doet bij onschuldige tweedeklassers, *Discovery*-documentaires en notoire Yosti-band-haters, nu definitief worden afgeschreven?

‘Pitsios’opgraving zal niet het laatste woord vormen over de legende van de verworpen kinderen. Want lijkjes van pasgeborenen verteren meestal snel.’. Gelukkig maar.

"Griekse tragedies zijn weer hip", Volkskrant 20-12-2007

'*Sexy Grieken*', staat er in de inhoudsopgave van het Kunstkatern. Onder de niet minder suggestieve titel '*Terug naar de essentie*' (p. 12-13) geeft **Karin Veraart** in twee pagina's een overzicht van de vele theateropvoeringen gebaseerd op Griekse stukken die de laatste tijd het licht hebben gezien.

De *Ajax* van TA is de Wau-lezer waarschijnlijk bekend, evenals de *Odysseus* van De Appel, waarvan de repetitie onlangs nog door een heuse delegatie van *De Toneelclub* is bezocht. Verder noemt het artikel de *Medea* van Theater Bonheur (naar Euripides), die ook *Hotel Ithaka* maakten naar de *Ilias*-bewerking van de Italiaan Alessandro Baricco, de *Trojaanse Vrouwen* van Anette Speelt en de *Bacchanten* van Theater EA.

Flink wat 'Griekse' stukken dus: '*De Grieken zijn in. In ieder geval: weer bijzonder aanwezig in dit theaterseizoen. Homerus (circa 800 -750 v.Chr.) als voorbeeld voor de tragedies - de stukken die drie eeuwen daarop door Aischylos (525-456) en later ook door Sophokles (496-405) en Euripides (480-406) bekendheid zouden gaan genieten, tot op de dag van vandaag. Actueel, nog steeds. En knap lastig op zijn tijd. Maar ook: hip. Sexy zelfs, zeggen de theatermakers.*'

Je mag je echter afvragen of het allemaal wel zo Grieks is als het lijkt. Over de twee *Odyssee*-bewerkingen vermeldt het artikel: '*Bij Bonheur is de metrische, gelauwerde vertaling van H.J. de Roy van Zuydewijn de basis. Greidanus [van De Appel] en consorten maakten een veel vrijere bewerking, haalden er meer bronnen over de figuur Odysseus bij, en legden de personages zelfgeschreven teksten in de mond.*'

Ach, 'zelfgeschreven teksten', het is een teken aan de wand. In die *Ilias*-bewerking van de Italiaan Alessandro Baricco zijn doodleuk 'alle goden eruit geschrap't', alsof er dan nog wat van het verhaal overblijft. Voor zijn *Bacchanten* situeerde Tarkan Köroglu het verhaal '*in een Griekse taveerne, waarbij het publiek aan tafeltjes wijn en hapjes kon genieten.*' Het moet natuurlijk wel een beetje gezellig blijven. Maar niet alleen dat: '*Op speelse wijze vervolcht hij het aloude verhaal met dat van de (Griekse) immigrant die in een nieuw land een leven en een nering probeert op te bouwen. Tegelijk zien we het verhaal (sic) van de (rationele)*

koning Pentheus die zich bedreigd voelt door de opkomst van een religieuze stroming rond de god Dionysos (Bacchus). Voor Tarkan Köroglu dé manier, zo zegt hij, om zijn 'eeuwige zoektocht naar de balans' tussen de gevestigde maatschappij en de drijfveren van het individu te verbeelden.'

Uw redacteur is verschrikkelijk ouderwets, dus vindt het dan jammer dat men meent de tragedie 'op speelse wijze' te moeten vervlechten met deze of gene (post)moderne engagementspraatjes. Dat vindt trouwens ook Aus Greidanus: *'Ik ben nooit geneigd geweest in het theaterbeeld een vertaalslag te maken naar het nu. Nooit gewerkt met gsmmetjes, of een snackbar ten tonele gevoerd als plaats van handeling. Dat is me ook wel eens kwalijk genomen: waar is het engagement, werd er gevraagd. Tja, ik zou denken dat dat in de inhoud besloten ligt.'*

Goh, 'een snackbar', dat doet me nou ergens aan denken. Als je daarnaast naar de foto bij het artikel kijkt, waar een Pavarrottilook-a-like, een Karl Lagerfeld-achtige maffioso, een opgeschoten heroïnepunk, een Roemeense kotmadam en een carnivaleske Willeke Alberti-imitatie 'de vergadering van de Goden' moeten voorstellen, mag je de mooie woorden van de heer Greidanus met een kilootje zout nemen, denk ik.

Herman Altena, classicus, vertaler en ooit nog redacteur van de Wau, doet ook nog een duit in het zakje: *'Je kunt behoorlijk komen vast te zitten in dit materiaal als je niet heel goed van te voren weet waarom je het stuk wil opvoeren. Elke beslissing moet bewust zijn. Het is niet zo dat je kunt denken: dit speelt er vandaag de dag in de maatschappij, daar plakken we een Griek op, daar zoeken we een stuk bij. Het kan dan zo maar blijken dat het zich tegen je keert, het werk laat zich niet dwingen.'*

Wie echt iets verantwoord wil zien, zonder dat het hip, sexy of actueel moet zijn, kan in ieder geval begin mei mee naar de *Thesmophoriazousai* die Leidse studenten gaan opvoeren. Nu maar hopen dat ze Euripides er niet uit hebben geschraapt.

(Zie voor komende opvoeringen van klassieke stukken ook www.nkv.nl/Theater.aspx)

Door Raphaël Hunsucker

Litterae Selectae

Naast de bijdragen van studenten en docenten, komen er ook wel eens andere reacties binnen op het e-mailadres van de redactie.

Waarde redactieleden van WAU,

Onlangs heb ik vernomen dat Uw tijdschrift heropgericht is, en dat een eerste nummer gecirculeerd heeft onder de Laverna's. Gaarne wil ik mijn oprechte interesse aankondigen.

Onder de oude redacties van WAU heb ik lange tijd, tezamen met Ans Bomma, de afdeling acquisitie en kennismakingsadvertenties verzorgd. Ook schrijf ik nog steeds, als Taalkundige en als Mens, geregeld betogen.

Wat Hugo Brandt Corstius is voor het Opperlands, ben ik voor het Latijns, althans, dat hoort men zo in de wandelgangen rondgonzen.

(Soms geef ik variacolleges over wassen, liefhebben en andere zaken.)

Als U prijs stelt op mijn bijdragen, hoor ik dat natuurlijk graag. Als U de mogelijkheid openlaat, maar me ook niet wilt aansporen, hoor ik dat even graag. Als U mij geheel verfoeit, zal ik dat bewenen, maar mij schikken naar Uw wens.

In goede genegenheid,

Fredéricus Hubbe la Roupe

Wij zijn zeer verheugd met deze interesse uit onverwachte hoek en kijken vol verwachting uit naar de toekomstige bijdragen van dhr. Hubbe la Roupe.

Verslag van een enerverende dag

Zaterdag 3 november jongstleden togen vele tientallen studenten Klassieke Talen, Latinistiek, Oude Geschiedenis en Klassieke Archeologie, waaronder ondergetekende, opgewekt naar Antwerpen om de eerste bijeenkomst van het Nederlands Klassiek Verbond (NKV) voor studenten bij te wonen. Een Amsterdamse regenbui in de vroege ochtenduren trachtte de pret enigszins te drukken, maar dankzij een warme deken en een geleende broek kon de delegatie onder de bezielende leiding van de Voorzitter van het NKV toch droog aankomen. Daar werden enthousiast de eerste contacten met medestudenten gelegd uit alle uithoeken van Nederland en Vlaanderen, o.a. Groningen, Nijmegen, Gent en Leuven.

Na een kop koffie en een lekkernij begonnen de festiviteiten. Allereerst werden wij verwelkomd door de Voorzitter himself (te weten Charles Hupperts), waarna de praeses van de organisatie-commissie in name van Iona Hoogenberk in lovende woorden sprak over hetgeen ons allemaal verbond: een voorliefde voor de Oudheid in al zijn facetten. Na een korte onderbreking was het tijd voor drie lezingen van enkele docenten, waarin de raakvlakken van de Oudheid met de literatuur, geschiedenis, muziekwetenschap en talen duidelijk naar voren kwamen. De reeks lezingen werd overigens onderbroken door een lunch en een bezoek aan het Museum voor Schone Kunsten, waar de wandeling een mooie gelegenheid bood om een zeer omvangrijke groep op een foto te krijgen...

Na de lezingen werd het tijd inspiratie op te doen voor scripties en dergelijke op de scriptie-agora. Hier was de UvA wederom goed vertegenwoordigd met o.a. Raphaël, Iona en Kurano. Met name Raphaëls sprekerskwaliteiten werden door het aanwezige publiek zeer gewaardeerd..

Het gebeuren werd tenslotte afgesloten met een heerlijk diner in een Grieks restaurant, waar getoast werd op (her)nieuw(d)e vriendschappen en de studenten onder het genot van een wijntje (of fris) lief en leed met elkaar deelden. Hierna was het alweer tijd voor het onvermijdelijke afscheid en zwierven de classici & co weer uiteen, hoewel de Groningers het Antwerpse nachtleven nader gingen verkennen.

Het was een heerlijke dag, die uitstekend was georganiseerd door de commissie en het NKV. Het was erg leuk om eens te aanschouwen wie er zoal aan de andere kant van de grens met de klassieken te maken hebben en daarbij in een inspirerende setting van gedachten te wisselen over velerlei onderwerpen. Laten we daarom hopen dat met deze festiviteit een nieuwe traditie is gestart die vele jaren zal voortduren!

Maarten Prot

PS: het is nog steeds mogelijk lid te worden van het Nederlands Klassiek Verbond. Zie hiervoor www.nkv.nl

ADVERTENTIE

NKV Amsterdam (i.s.m. Ex Oriente Lux,
Laverna (UvA), Athenaeum Boekhandel)
presenteert

Het Grote Zenobia Congres

Zenobia van Palmyra in literatuur, archeologie, muziek, beeldende kunst van oudheid tot heden

Met bijdragen van: Diederik Burgersdijk, Lucinda Dirven, Hein van Eekert, Wim Lindeboom, Eric Moormann, Johan Weststeijn, Robert Woltering e.a.

zaterdag 24 mei 2008, 10.00-15.30, Spui 25 Amsterdam, ledenprijs
10 euro incl. lunch, info 06-19864010 (mw.W.Waal),
Zenobia2405@yahoo.com

Opgave door middel van overmaking van geldbedrag op girorekening 7993856 t.n.v. R.G.R. Hunsucker te Breukelen, o.v.v. uw emailadres. De informatie over de inhoud van het programma wordt u na inschrijving toegezonden. Komt allen!

Epiloog van een studententijd

De laatste Wau die ik mij herinner, is die van lente 2002, waarin ik twee gedichtjes ("Oude gebouwen" en "Tijd") publiceerde, die ik schreef in Gent, waarnaartoe ik, als eerstejaars, met Laverna mee op reis was, zes jaar geleden. Nu, in winter 2008, met liederen van Schubert uit de radio, en op het punt af te studeren, wil ik iets schrijven – een openhartige terugblik – over mijn jaren als studente Klassieke Talen in Amsterdam aan het begin van deze onzekere eeuw.

Is zo'n studententijd snel gegaan? Ja! Cliché...maar clichés zijn waar... En toch, wat heb ik veel beleefd, geleerd en meegemaakt. Het begon voor mij in september 2001, een maand die anderen misschien associëren met een ramp in New York, maar die voor mij – die toen nog zo naïef was nooit van die twee torens te hebben gehoord – meer te maken had met het vinden van m'n eerste routes in een nieuwe stad en een nieuw leven. "Wie is toch dat meisje dat nog maar één keer op college is geweest?" Inderdaad heb ik de eerste weken studie gemist omdat ik groentijd liep bij het toen minst corporale meisjesdispuut van het Amsterdamsch Studentencorps, bij Arktos, Grieks voor 'Grote Beer', opgericht in 1917, voorzien van een roemruchte geschiedenis van vrijgevochten vrouwen. Ik leerde in één klap lang wakker te blijven, op commando versjes en liedjes en toneelstukjes te schrijven, maar ook de weg in Amsterdam, en vooral: mij staande te houden in een niét beschermde omgeving.

Daarna ging ik dan toch hard aan de studie, en met of zonder kater, zelden was ik later, altijd op college, en helemaal verdiept in Grieks en Latijn. Wel was er, als corpsstudent, door alle borrels, verkleedpartijen en dinertjes wat weinig tijd over voor wekelijks Laverna, en was ik een minder actief lid dan in principe in mijn aard ligt. Gelukkig heb ik wel altijd mee kunnen doen met de steeds succesvolle Nieuwjaarsdiners, waar ik eens aan het eind al te enthousiast het (papieren) tafelkleed, inmiddels voorzien van portretten die ik van m'n tafelgenoten getekend had, van de tafels heb gescheurd, en daarna op de fiets ook m'n jurk scheurde, die tussen de spaken terecht kwam. En met de immer betekenisvolle Muziekavonden op de Keizersgracht: o, Romain, wat ben jij voor tovenaer, dat jij in jouw huis zoveel lotsbestemmingen bij elkaar

brengt? Wat heb ik daar allemaal meegemaakt: ik heb gejubeld en gehuild, maar in ieder geval altijd meegespeeld. Een plek waar levenslijnen elkaar kruisten, wat leidde tot gelukkige en minder gelukkige liefdes en vriendschappen. In de UB, op het Koningsplein, kwam ik zelden. Het duurde niet alleen heel lang voor ik snapte hoe de boeken stonden, ook heb ik er nooit zitten studeren. Bijna nooit. Die paar keer dat ik de Bronnenkamer binnenstapte, werd ik, ja ik, zó verlegen, dat ik maar liever thuis studeerde, dat was ook fijn. Maar als ik nu op de grachten wel eens de geur van een rondvaartboot van rederij 'Kooij' ruik, dan word ik nóg nostalgisch: wat heb ik in die eerste tijd, toen Klassieke Talen nog op de Oude Turfmarkt, natúúrlijk naast het Allard Pierson, resideerde, tussen de colleges door, veel op die kade bij de boten heen en weer gewandeld. Gesprekken gevoerd.

Ook dat ging voorbij. Tergend was het, verhuizen naar het P.C. Hoofthuis, een gebouw dat weldenkende mensen kleineert tot verloren wezens in hokjes in een zwembad ofzo. Gelukkig was ik wel op tijd om ook de professoren en docenten 'van de oude garde' mee te maken. Dankbaar ben ik voor de gewone en extra colleges van Daan den Hengst, Albert Rijksbaron, Hans Smolenaars, Frits Waanders, Cees Ruijgh, Klaas Worp, Johan de Roos, Fik Meijer en anderen. Wat was er veel mogelijk, en interessant! Myceens, Metriek, Accenten, Paleografie, Hettitisch, Papyrologie etc. Ik ben altijd blij geweest Klassieke Talen te zijn gaan studeren: de beste basis voor een leven ín de cultuur. En blij met Amsterdam, stad van mooie panden, stad van 101 antiquariaatjes (waardoor je kamer door een teveel aan boeken uit z'n voegen barst), stad waar je altijd door rood licht fietst, stad waar je gekke dingen meemaakt. Wonen begon, even, in de Jordaan, daarna heb ik een half jaar in een groot donker benedenhuis in Oud-West vertoefd, om neer te strijken in een kleine fijne lichte achterkamer in de Pijp, nu uitgebreid tot een verdieping met studeerkamer en slaapkamer.

Ik heb geleerd te leven - als scholier was ik lang zo gelukkig niet. En geleerd echt te studeren, al zou ik dat nu misschien al niet meer kunnen: op één dag 13 uur aan je tentamens werken, dat kon ik. En ik heb geleerd lief te hebben, in luchtkastelen te wonen, maar ook om die wolk voor wolk weer af te breken, omdat ook het leven van

een droom voorbij ging. M'n dispuut Arktos heeft me ook sterk gevormd: je kring vriendinnen is een spiegel in evenveel facetten als er stemmingen zijn, nu eens mild en flatterend, dan weer eerlijk en leerzaam. Arktos was jenever of sigaren, gesprekken over kunst of niet over kunst, met bijzondere vrouwen of gewone meisjes, naar gekke feestjes gaan of serieuze bijeenkomsten organiseren met reünisten, van álles, maar in ieder geval altijd zichzelf. Toen nam een hoogleraar afscheid, en toen werd er door GLTC een toneelstuk georganiseerd. Wat was het leuk om met medestudenten een Romeinse Komedie in te studeren! Zowaar als ik een buik had als een tonnetje (ik was 'Cylindrus' - de kok), zal ik de dwaze tweeling, de dokter, de boze echtgenote en de anderen nooit vergeten.

Dan dat jaar dat ik 'deserteerde'. Na drie jaar klassieke 'input' werd het tijd voor een omgekeerde beweging: artistieke 'output' was nodig. Dus vertrok mijn ziel naar de Kunstacademie in Den Haag, de enige stad in Nederland die zich met Amsterdam kan meten, hoe anders het er ook moge zijn. Het was als een jaar in het buitenland studeren...het enige wat ik nog deed in m'n eigen stad was slapen, en dat ook maar kort: kunstacademie is zó intensief. Maar heerlijk was het ook, om met tekenen, boetseren, rommelen (met materiaal, maar ook met de leukste docent) en gekke ideetjes bezig te zijn alsof je leven ervan afhangt.

Nadat ik dat nog voorzichtige begin gemaakt had met de kunst - die later met meer ideaal nog terug zou keren in m'n leven - keerde ik, weer verlangend naar het literaire, terug op de universiteit. Om m'n studie te voltooien. Een meer intellectuele discipline was nodig om talloze 'lectuurblokken', en zelfs colleges op de VU, door te werken. In het 'oude' systeem, doctoraal, dat ik op het nippertje, deels uit recalcitrante tegendraadsheid, deels uit een intuïtieve behoudendheid, had gekozen, komt het in de laatste fase namelijk tamelijk op jezelf neer, wat heel goed is, maar niet altijd gemakkelijk. Ach, laatstejaars zijn duurt sowieso het langst...want dan leer je het meest. Bovendien is het corps - gelukkig - méér dan z'n imago, en ben ik ook vaak met plezier op de sociëteit geweest, niet zozeer voor de mannen, maar bijvoorbeeld voor repetities met m'n bandje: het Amsterdams Studenten Zigeuner Orkest Romanes. Daarin toeter ik op mijn klarinet Hongaarse, Russische en andere liedjes. Avontuurlijk

was dat, onze optredens, de vodka, een reis naar Budapest, de groene vestjes, de gehuurde autobuses vol instrumenten en bandleden, die het met mijn handen aan het stuur begaven op de A10, of ons veilig in hartje Utrecht brachten. Maar bovenal: de zigeunermuziek en de mensen. Inmiddels was ik natuurlijk wéér verliefd, en heb ik mij zelfs verloofd. In de veronderstelling dat het 't was, was ik ineens ouder dan ik was, en vaster. Hoe mooi dat alles deels ook was, het liep spaak, en uit de hand. Van een negentiende-eeuwse roman veranderde m'n leven in een slechte film.

Gelukkig had ik werk. Werken doet het gemoed van een mens goed. Zoals zovele jonge classici doen, ben ik vóór m'n afstuderen al wat gaan lesgeven, op een middelbare school ten noorden van Haarlem. Met kleine groepjes bovenbouwleerlingen leerde ik zelf nog meer dan ik hen, al haalden zij met mijn jonge begeleiding de goden zij dank goed hun eindexamen Grieks. Zelf was ik vorige lente nog een tijdje volop student, toen Arktos haar lustrum vierde, waaraan ik in vele vormen meedeed: de organisatie van een groot diner met meer dan honderd Arktosieten van alle leeftijden, de uitgave van een facsimile-editie én transcriptie van het topstuk uit ons archief, en een rol in het lustrumtoneelstuk, dat we met zeven meisjes zelf hebben geschreven.

En toen kwam er een heerlijke zomer, met veel reisjes, veel scriptie en veel nieuw vriendje. Zo kwam het dat ik afgelopen september, opnieuw met Laverna op reis, nu in Brussel, net als in Gent, weer met een praeses Laverna op één kamer sliep. Ach, het was een prachtige zomer, en toch overleefde de scriptie langer... veel langer. Niet alleen begonnen namelijk de lessen die ik aan m'n leerlingen gééf weer, ook startten de lessen op de Academie weer, de lessen in de kunst, die ik krijg. Laverend tussen kunst en wetenschap, tussen maken, kijken, denken, schrijven, zocht ik een weg. Ondertussen al weer bezig me te ontwikkelen op weg om een kunstenaar te worden in een wereld waar nog zoveel over valt te zeggen, te vertellen, waar nog zoveel aan valt toe te voegen aan schoonheid in woord, in gedachten, in beeld, werkte ik toch door aan mijn afstudeerscriptie. In de eerste fase goed gestuurd en begeleid door Irene de Jong werkte ik aan een onderzoek naar het 'retorisch gebruik' van familietermen en aanspreekvormen in de drie Electra-tragedies van de 'Grote Drie'. Dit

meerdimensionale, complexe en behoorlijk boeiende onderzoek – een project dat mij flexibiliteit, zakelijkheid, kortom: volwassenheid bijbracht – leidde tot een lijvig verslag waarmee of waarop ik over 12 dagen hoop af te studeren, tot classica. Echt in het buitenland studeren heb ik ondertussen nooit gedurfd, of niet gewild misschien. Wellicht woon ik volgend jaar tóch een tijdje in Italië, in Florence, stad van meer kunst dan je ziel kan verdragen...

En nu: de tijd heeft mij ingehaald. Als Academiestudent in een andere stad dan waar ik woon, nota bene op een hbo-opleiding, en zelf ook met een heel bepaald doel voor ogen (leren verbéelden wat ik wil vertellen), en als docente Grieks en KCV op een middelbare school, een kleine maar ‘officiële’ baan, is nu mijn studententijd voorbij. Voorbij! De tijd haalt grapjes met mij uit: een leerlinge van mij, die vorig jaar enthousiast eindexamen Grieks deed bij mij, is nú eerstejaars Klassieke Talen... Vijf-en-twintig zijn ís wel confronterend: nu lijkt het belangrijker dan ooit een bepaalde rol te gaan spelen in de wereld, te kiezen wie je waar waarom bent, een bepaalde bijdrage te leveren aan ‘de mensheid’, niet meer jezelf te worden maar jezelf te zijn.

Maar nee, de toekomst ontnem je haar onzekerheid niet, en dat is ook waarin de vrijheid van wat komen gaat gelegen is: we mogen, we moeten niet. Wie ondernemend is, en levenslustig, nooit ergens écht thuis misschien, zal altijd verder zoeken, meer beleven...en zo is het goed. Dit is niet het einde van dit verhaal, alleen van een deel van dit verhaal. De wijn waar dit stuk – als inkt – mee geschreven is, is op. Gewoon, een studententijd, maar voor mij bijzonder. Gewoon, omdat het m’n eigen was. Het ga jullie goed,

Iona Maria Hoogenberk.

Carmina Barbata

CARMEN I

Barba papa.
Barba mama?
Mama barbata
pithecanthropus renata?

CARMEN II

O barbae barbarum!

CARMEN III

Capilli e genis crescentes
adornant adulescentes
et viros vigentes
necnon senes canentes-
ut credunt.

CARMEN IV

Barbara primae figurae
primus modus;
ad barbam nihil pertinet.

CARMEN V

Tres capilli
non faciunt barbam
neque collegium.

Menu Nieuwjaarsdiner 2007

Collegivm Classicvm
Amstelodamense

cvi nomen
Pulchra Laverna

Colit iam tertivm
lvstrvm cvivs per
occasionem
concelebremvs

Cenam anni novitatis
quam
“Nieuwjaarsdiner”
nostri cognomine
dicunt

A.d. V Id. Ian. A.D.
MMVIII

Voor de vegetariërs

Veldsalade met
fêta en tomaat-
balsamicodressing

(Geserveerd met *pide*
Hikret)

Andijviestamppot
met pythagoreïsche
sferen

Copieus toetjesbuffet
‘Rien de trop’

Koffij en thee

Menu

Veldsalade met
fêta en tomaat-
balsamicodressing
of
pollo rosto met
vinaigrette de miel-
moutarde.

(Geserveerd met *pide*
Hikret)

Andijviestamppot met
spekjes en worst

Copieus toetjesbuffet
‘Rien de trop’

Koffij en thee

Laverna Nieuwjaarsdiner 2007

Piccolomini en andijviestamppot: een verslag vanuit de keuken

Het is al laat op de middag als ik mijn zoektocht naar het Haarlemmermeerstation start. In mijn gedachten nog bij de verkiezing van Enea Piccolomini tot paus uit het tentamen van de afgelopen ochtend, fiets ik door de regen. Enea wist als lobbyist voor zijn eigen campagne de afspraken die heimelijk bij de toiletten gemaakt waren teniet te doen. Eigenlijk was hij bij die verkiezing tegelijkertijd een toeschouwer van en een deelnemer aan de gebeurtenissen. Terwijl ik langs het Olympisch Stadion fiets, vraag ik me af of het ook mij zal lukken om op zo'n manier van deze avond verslag te doen. Met het voornemen zowel de stamppot goed te laten smaken, als alle interessante roddels en memorabele uitspraken te onthouden, stap ik de oude stationshal binnen.

Het menu van de avond bestaat uit een salade als voorgerecht, andijviestamppot als hoofdgerecht en als knallende afsluiting een buffet van diverse zoete versnaperingen. Vooral het hoofdgerecht vergt noeste arbeid: de avond zal in de herinnering van menig kookteamlid opgedeeld kunnen worden in het schillen, het snijden, het koken, het stampen en het heropwarmen van de twintig kilogram aardappels. De verschillende culinaire 'productie-lijnen', zorgvuldig samengesteld en evenzo accuraat aangestuurd door chef de cuisine Suzanne, lopen als een trein.

Na een kort welkomstwoord van voorzitter Raphaël kan het feestmaal beginnen. Niet alleen wordt het nieuwe jaar feestelijk ingeluid, maar ook wordt het glas geheven op het vijftienjarig bestaan van Laverna. Terwijl men de salade verorbert, worden vele herinneringen opgehaald aan de beginjaren van de vereniging, de verschillende reizen, leden, kroegentochten, de op- of uitgebloeide relaties en natuurlijk de vriendschappen die uit dat alles ontstaan zijn. Een volgende speech dient zich aan, waarbij met officiële attributen het voorzitterschap wordt overgedragen aan Joëlle. Vanuit de keuken kan dit echter minder goed gevolg worden, en de rol van andijvieroerder staat die van toehoorder in de weg. Anekdoten over een voorzittershamer en een staf worden overstemd door gesmoorde uitroepen van wanhoop bij het afbreken van de zoveelste plastic lepel

in de harde brei die aardappelstampot moet heten. Het luide geklap van de aanwezigen is het startsein voor de zwaarste productielijn van de avond.

In de chaos van borden, pannen, kommen, worsten en zakken andijvie wordt geroepen om afnemers van jus en toevoer van borden. Roestige pannen en vegetariërs worden vervloekt en pakken melk de hemel in geprezen. Nadat ze bij het serveren van het laatste bord het wisselende systeem van roerders, scheppers en rondbrengers heeft gecompimenteerd, spoort de chef het kookteam aan zelf te gaan eten. Een voldaan gevoel.

De rest van de avond ontwikkelt zich soepel van het dessertbuffet via de koffie, thee en After Eights naar de afwas en het laatste drankje. Nog even worden de ervaringen van 2007 overdacht ('Weet je nog, toen we voor de eerste keer een bier in Zool bestelden?'), de roddels van begin januari gedeeld ('Was Caesar dan toch Jezus?') en de verwachtingen voor het nieuwe jaar uitgesproken ('Dit semester ga ik écht alles heel goed bijhouden'). Langzaam druppelen de gasten weer naar buiten. Nadat ieders bestek weer teruggevonden is en de overgebleven zakken andijvie verdeeld, is het ook tijd voor de leden van het kookteam om van hun welverdiende nachtrust te gaan genieten.

Op de fiets naar huis denk ik nog even aan Enea. Hij kreeg het niet alleen voor elkaar het pausdom voor zich te verwerven, maar ook om met zijn vertellingen nog honderden jaren later een glimlach op het gezicht van de lezer te doen verschijnen. De kans dat ik hem daar in zal evenaren is klein. Maar met een zak andijvie in elk van mijn fietstassen, de verhalen van vijftien jaar verenigingsgeschiedenis in mijn achterhoofd en het vooruitzicht op nog veel meer Laverna-stampotten, kan ik daar best mee leven.

Thalia Lysen

De Andere Classicus: Eeuwoud van den Heuvel

Enige tijd terug besloot je de Klassieken te laten voor wat ze waren. Wat heb je sindsdien gedaan?

Het is al weer bijna twee jaar geleden dat ik Amsterdam hals-overkop verliet om me op een geheel nieuwe opleiding te richten: de opleiding tot het vak van verkeersvlieger aan de KLM Luchtvaartschool.

Samen met mijn vier jaar jongere broer, die dezelfde opleiding ging doen, vestigde ik mij in het Drentse dorp Eelde, 'on campus'. Gedurende tien maanden van keiharde studie, levend midden tussen aspirant-piloten en verstoken van elke vrouwelijke aanwezigheid, hebben wij ons daar de theorie van het verkeers-vliegerschap eigen gemaakt. Vakken als meteorologie, kennis over de werking van de conventionele zuigermotor en de in de grote luchtvaart in zwang zijnde gasturbine, bolmeetkunde om berekeningen van afstanden over de aarde te kunnen maken en nog vele andere boeiende onderwerpen passeerden de revue.

Daarna de stationering in Phoenix, Arizona, om werkelijk te leren vliegen. Zes maanden lang bewogen we dagelijks hoog boven de zinderende woestijn en leerden we manoeuvreren, navigeren met referentie tot de grond en navigeren vertrouwend op alleen de instrumenten. Ook leerden we omgaan met motorstoringen en storingen van allerlei aard. Het geheel werd afgesloten met een examenvlucht waarna ons de felbegeerde gouden vleugel op de borst werd gespeld.

Trots verlieten we de hitte van Arizona, klaar voor de volgende stap. Hadden we tot dan toe alleen op eenmotorige vliegtuigjes gevlogen, nu leerden wij tweemotorig vliegen. Omdat er niet genoeg capaciteit was om iedereen meteen te laten beginnen moest mijn broer vijf weken wachten. Hij benutte deze tijd om met een van onze zussen te gaan wandelen in de Oostenrijkse Alpen. Tijdens een van de wandelingen heeft het lot zich tegen hen gekeerd en zijn zij in het verraderlijke Alpenweer verdwaald, gevallen en omgekomen.

Hoe moet je na zoiets verder? Ik weet het niet. Misschien even stil zijn, en daarna de draad weer oppakken.

Dat is wat ik heb gedaan. Samen met een vriend heb ik gedurende een aantal weken het Nederlandse en Europese luchtruim onveilig gemaakt. We maakten onder andere een trip naar Praag via Kassel, Bayreuth en Salzburg om de volgende dag via Keulen terug te vliegen. Dit was wel een van de hoogtepunten van de opleiding. Het was erg bijzonder om, vertrouwend op alle kennis en vaardigheden die je in een relatief korte tijd hebt opgebouwd, een vlucht van die omvang zelfstandig voor te bereiden en met succes uit te voeren.

Dan komt de grote luchtvaart dichtbij, beginnend met een Multi Crew Coordination Course op de Airbus A310-simulator, een kist op hydraulische poten met daarin een nagebouwde stuurhut, voorzien van signalen vanuit vele kamers vol rijen computerkasten. Zeer geavanceerd: als je erin zit kun je je nauwelijks nog voorstellen dat je niet in het echte vliegtuig zit. Kortom: een zeer stimulerende en leerzame ervaring.

Na deze module enkele dagen geleden afgesloten te hebben begin ik binnenkort aan het laatste gedeelte: de zogenaamde overbruggingscursus op de MD11, één van de mooiste vliegtuigen ter wereld, bedoeld voor de lange afstand, uitgerust met drie motoren en een capaciteit van zo'n 300 passagiers.

Hoe heb je je tijd bij GLTC ervaren en wat heeft je doen besluiten om toch iets anders te gaan doen?

In de derde klas van het Gymnasium heb ik wel eens gedacht: als ik iets ga studeren voor ik piloot word, is het misschien wel klassieke talen. Toen ik in datzelfde jaar bijna op Grieks bleef zitten en het van ellende maar heb laten vallen, heb ik dat idee laten varen. Ik ben door mijn studie rechten eigenlijk min of meer toevallig weer bij klassieke talen terecht gekomen. Rechtsgeschiedenis, Romeins recht, Latijn. Grieks ingehaald onder leiding van Frits en genoten van de uitdagingen die deze studie bood. Vooral taalkunde en metriek vond ik erg boeiend. Maar ik wilde verkeersvlieger worden, dat was mijn droom en dat is het nog steeds. Ik heb een scriptie geschreven als voorlopige afronding van mijn universitaire exercitie, waarin ik voor mijn gevoel het meeste van mijn opgedane kennis heb benut:

Fiducia & Pignus, over de uitoefening van het goederenrechtelijke zekerheidsrecht in de klassieke periode van het Romeinse privaatrecht.

Wat denk je in de toekomst nog te doen met de dingen die je bij Klassieke Talen hebt gedaan ?

Waarschijnlijk de eerstkomende tijd niet veel, en misschien pak ik het daarna weer op. Ik sla Vergilius nog wel eens open, dat vind ik nog steeds het mooiste... Ik weet niet, ik leef momenteel erg met de dag en ik zie wel hoe het verloopt. Ik denk ook vaak terug aan de goeie ouwe tijd bij Laverna. Ik heb het gemist en kan niet wachten om, zodra de situatie het toelaat, weer af en toe een biertje te komen drinken in Zool. Tot dan!

Eeuwoud van den Heuvel

De Oudheid in de Engelse Literatuur

Van de Romantische dichters is John Keats, geboren in 1795 en veel te vroeg gestorven in 1821, toch wel mijn favoriet. Hoewel Keats weinig Latijn en Grieks kende, was hij toch bijzonder gefascineerd door de oudheid. Een van zijn eerste serieuze gedichten is het sonnet “On First Looking into Chapman’s Homer”, dat Keats heeft geschreven in één nacht, nadat hij met een vriend stukken uit de Homerusvertaling van de Elizabethaanse dichter Chapman had gelezen. (Hier de eerste regel van Chapman’s *Odyssey: The man, O Muse, inform, that many a way / Wound with his wisdom to his wished stay.*) Een ander sonnet, “On Seeing the Elgin Marbles”, is voor elke classicus de moeite van het lezen waard. Het meest beroemd zijn Keats’ zes lyrische *Odes*. De beroemdste is misschien wel “Ode on a Grecian Urn” uit 1819. Het gedicht gaat, heel algemeen gesproken, over het verlangen naar datgene wat blijvend is in een wereld die aan verandering onderhevig is. Dit is een thema dat Keats, die voorvoelde dat hij vroeg zou sterven, altijd hevig interesseerde. Het gedicht zit vol met paradoxen. In de eerste strofe van deze ode spreekt de spreker de urn aan:

*Thou still unravish’d bride of quietness,
Thou foster-child of silence and slow time,
Sylvan historian, who canst thus express
A flowery tale more sweetly than our rhyme:
What leaf-fring’d legend haunts about thy shape
Of deities or mortals, or of both,
In Tempe or the dales of Arcady?
What men or gods are these? What maidens loth?
What mad pursuit? What struggle to escape?
What pipes and timbrels? What wild ecstasy?*

We zien, samen met de spreker, de urn voor ons. De scène op de urn is bucolisch en zit vol met (seksuele) spanning. Er zijn goden en mannen die jonge vrouwen achtervolgen. Er is muziek. Er is sprake van wilde extase. Kortom, aardse lusten. De spreker wil graag weten wat het allemaal precies betekent, maar de urn antwoordt niet. Het wordt aan de verbeelding overgelaten:

*Heard melodies are sweet, but those unheard
Are sweeter; therefore, ye soft pipes, play on;
Not to the sensual ear, but, more endear'd,
Pipe to the spirit ditties of no tone:
Fair youth, beneath the trees, thou canst not leave
Thy song, nor ever can those trees be bare;
Bold lover, never, never canst thou kiss,
Though winning near the goal – yet, do not grieve;
She cannot fade, though thou hast not thy bliss,
For ever wilt thou love, and she be fair!*

De tweede strofe begint met een raadselachtige bewering: *unheard melodies are sweeter*. Waarom? Wellicht gaat het hier om het contrast tussen wat echt is (*heard melodies*) en datgene wat verbeeld wordt (*unheard melodies*). Is de kracht van onze *imagination* groter dan die van onze zintuigen? De spreker spreekt de *fair youth* op de urn aan. Hij kan nooit zijn geliefde kussen, maar hoeft niet te treuren. Immers, zij zal nooit vergaan. De bomen zullen nooit hun bladeren kwijt raken. De jongen zal eeuwig liefhebben – een prachtig vooruitzicht, maar hij zal haar nooit kussen.

Het gedicht bestaat in totaal uit vijf strofen. De laatste strofe eindigt als volgt:

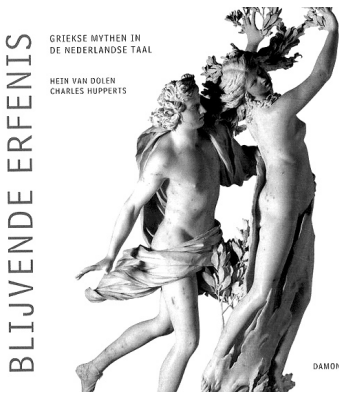
*When old age shall this generation waste,
Thou shalt remain, in midst of other woe
Than ours, a friend to man, to whom thou say'st,
"Beauty is truth, truth beauty," – that is all
Ye know on earth, and all ye need to know.'*

Wat betekent "*beauty is truth, truth beauty*" eigenlijk? En waarom hoeven wij stervelingen alleen dat te weten? Misschien moeten we het maar gewoon aannemen. Schoonheid en waarheid, een interessante combinatie. Komt een dergelijk concept ook niet bij een of andere Griekse filosoof voor?

Niels Koopman

Boekenhoek

Blijvende erfenis, Griekse mythen in de Nederlandse Taal, H. van Dolen & C. Hupperts, Damon, 2007

Iedereen kent wel woorden en uitdrukkingen als iris, nymfomanie, adonis en paniekvoetbal, maar is het, doorgewinterde classici buiten beschouwing latend, ook nog algemeen bekend wat de exacte achtergrond van deze woorden is? In deze behoefte voorziet dit nieuwe geïllustreerde lexicon: *Blijvende erfenis* biedt een alfabetisch geordend overzicht van mythologische namen met bijbehorende verhalen en overblijfselen in de Nederlandse taal.

De auteurs kwamen op het idee voor dit boek toen zij werkten aan het begeleidende artikel van de NKV kalender 2007 'Oude Bekenden', gepubliceerd in *Hermeneus*, zo vertelt Charles Hupperts. "In de kalender ging het vooral om uitdrukkingen als 'het paard van Troje binnenhalen', een 'Tantaluskwelling', 'met Argusogen bekijken'. Mede door het succes zijn we verder gaan kijken of er nog meer materiaal te vinden was en dat bleek bij het schrijven van het artikel al zo te zijn: we hadden zo 30 items en dat vormde de directe aanleiding voor het boek, waarin 160 items zijn opgenomen."

Het uitgangspunt vormde de Nederlandse taal. "Absoluut. We hebben echt de Van Dale doorgespit. Alleen de scheikundige elementen hebben we buiten beschouwing gelaten, omdat deze minder bekend zijn." Bij de Nederlandse termen werden de, vaak verscheidene, verhalen erbij gezocht en in een kort bestek weergegeven, vaak aangevuld met citaten uit de klassieke bronnen. "De lay-out legde enorme beperkingen op. We hadden per naam slechts 400-450 woorden tot onze beschikking."

Het werk is duidelijk voor een breed publiek bedoeld, maar toch kunnen ook vakmensen er nog iets van leren doordat er ook

meer obscure mythen zijn opgenomen. Wie kent nou nog, en wees eerlijk, de mythe van Panacea? Of die van Momus? Van Chryse? Van Chloris? "Dit waren duidelijk probleemgevallen. Vind daar maar eens een plaatje bij! De bedoeling van de illustraties was bovendien ook om aan te tonen dat mythen altijd hebben doorgewerkt, in alle tijden. Daarom heb ik de illustraties zorgvuldig uit verschillende periodes en van verschillende aard gekozen, dus naast klassieke vaasafbeeldingen bijvoorbeeld ook schilderijen uit de Renaissance en Romantiek."

Dit alles maakt *Blijvende Erfenis* niet alleen tot een mooi boek voor op de koffietafel, maar ook tot een lexicon in de ware zin van het woord: een uitstekend naslagwerk voor een heel scala aan meer en minder bekende mythen, niet in de laatste plaats vanwege de indices achterin die gesorteerd zijn op zowel mythische als Nederlandse termen. Je kunt je wel afvragen hoe vaak sommige termen nog terugkeren in het alledaagse taalgebruik. Hoe vaak wordt nu nog daadwerkelijk de Augiasstal uitgemest? Maar de volgende keer dat u zich afvraagt: 'Hoe zat het ook alweer met die mythe van Eridanus?', weet u waar u moet zoeken.

Elsa Lucassen

Ook verschenen:

- V. Hunink, *Bedolven onder de Vesuvius, Pompeii in 1000 graffiti*, Damon, 2007

Een bloemlezing van gevonden teksten uit Pompeii, van poëtische citaten tot obscene teksten. Geordend op vindplaats.

- F. Meijer, *Oudheid is nog niet voorbij*, Athenaeum – Polak, 2007

Tweëntwintig korte verhalen die verschillende aspecten van de doorwerking van de oudheid behandelen.

- A. Rijksbaron, *Ion, or: On the Iliad*, Brill, 2007

Nieuwe teksteditie van de *Ion* van Plato, voorzien van hoofdzakelijk taalkundig commentaar.

Being for the benefit of Mr. Kiliaan

'Portret van een woordenaar': tentoonstelling over Cornelis Kiliaan (1530-1607) in de Koningin Fabiolazaal te Antwerpen

De dikke Van Dale is dan wel het bekendste, maar zeker niet het oudste woordenboek van het Nederlands. In 1599 verscheen in Antwerpen het *Etymologicum Teutonicae Linguae*, het eerste verklarende Nederlandse woordenboek. De maker ervan, Cornelis Kiliaan, stierf 400 jaar geleden: reden voor een tentoonstelling, die van november tot januari j.l. te zien was in de Koningin Fabiolazaal te Antwerpen.

Deze expositie besloeg het leven, werk en enkele tijdgenoten van Kiliaan, een taalkundige die – wat best bijzonder is voor iemand uit dit vak – onder een groot publiek lang geëerd en herdacht is. Maar liefst drie borstbeelden werden er voor hem opgericht, en nog in 1920 werd er te zijner ere groot feest gevierd in Duffel, zijn geboortedorp, waar hij tot zijn achttiende woonde. Daarna ging hij in Leuven studeren, onder andere Grieks, Latijn en Hebreeuws, maar werd er weggeplukt door de Antwerpse drukkerij Plantijn om te werken als corrector. Plantijn had zich gespecialiseerd in liturgisch drukwerk, en fouten konden leiden tot heiligschennis. Een nauwgezet iemand als Kiliaan, met een grote talenkennis, kwam dus goed van pas, en al snel had de jonge hulp de bijnaam 'spécial', omdat hij voor bijna alle klusjes kon worden ingezet. In zijn tijd bij Plantijn werkte hij mee aan verschillende woordenboeken, waaronder een thesaurus van het Nederlands, die in 1573 verscheen. Er waren op de tentoonstelling drukproeven te zien met aantekeningen, krullen en streepjes in de kantlijn van de hand van Kiliaan, wat een levendig beeld van zijn werk gaf. Nog steeds worden diezelfde symbolen gebruikt bij drukproefcorrectie.

Kiliaan heeft, historisch beschouwd, veel meegemaakt. De beeldenstorm in 1566 en de verovering van Antwerpen door hertog Alva, bijvoorbeeld. In 1579 ging hij dan ook tijdelijk weg bij Plantijn, om full time voor de opstandelingen te werken. Hij moest onderschepte documenten vertalen, en zijn werk hier wordt wel vergeleken met dat bij een inlichtingendienst. In wetenschappelijk opzicht was natuurlijk het humanisme de belangrijkste stroming. Een streven naar zuivere, correcte taal zorgde ervoor dat men graag

woordenboeken, lijsten met vertalingen voor uitheemse woorden (zoals de wetenschappelijke neologismen van Simon Stevin) en een zo nauwkeurig mogelijke beschrijving van de eigen taal wilde maken – het liefst een verzameling van alle woorden. Opvallend is wel dat vrijwel alle vroege renaissancistische woordenboeken polyglot zijn: meestal in wel vijf talen. Kiliaans woordenboek is Nederlands-Latijn opgezet: verklaring en etymologie worden in het Latijn gegeven.

Wie niet alleen naar de uitvoerige beschrijvingen boven de tentoongestelde boeken keek, maar ook naar de boeken zelf, kwam soms verrassende teksten tegen, zoals in een meertalig zakwoordenboekje voor kooplieden, geschreven door Noël de Berlaimont: ‘malim mori / quam virum / in suo lecto osculari / aut alibi’ (oftewel: ‘koopt Nederlandse waar / dan helpen wij elkaar’).

Eén gang van de tentoonstelling was geheel gewijd aan de verschillende Nederlandse woordenboeken die het gegeven heeft.² Lang bleef het Latijn de voornaamste taal, maar ook Franse equivalenten geven was een tijdje in de mode. Soms werden zelfs taboewoorden opgenomen, zoals voor de gassen die men uit de uiterste ingewanden laat ontglippen (iets als *bombardum* in het Latijn). Op computers kon men meewerken aan een woordenboek van bezoekers, een etymologiequiz doen en kreeg men alvast een voorproefje van het Algemeen Nederlands Woordenboek, een digitaal woordenboek dat in 2009 moet verschijnen. Vanwege de enorme opslagcapaciteit van het Internet zullen per woord syntactische en semantische kenmerken worden opgenomen waar men nu meerdere (één- of meertalige, etymologische en beeld-) woordenboeken voor nodig heeft. Daarnaast mocht men in het grootste papieren woordenboek ter wereld kijken: een Nederlands, waaraan 147 jaar gewerkt is, en dat in al zijn delen een hele boekenkast beslaat.

Een hoogtepunt vond ik de ‘galerij der humanisten’, waar tijdgenoten van Kiliaan – sommigen waren kennissen van hem – gepresenteerd werden in de vorm van een portret, beschrijving en een exemplaar van hun werk. Franciscus Sweertius, bijvoorbeeld, die biografische schetsen van Zuid-Nederlandse schrijvers maakte, en ook Kiliaan beschreef als ‘poeta & orator, linguaeque patriae assertor & cultor (...) fuit lepido ac faceto admodum ingenio, quod nec labores

2 De auteur bezigt hier een bijzonder geraffineerd germanisme (red.)

assidui nec aetas gravis unquam frangere valuerunt.' Maar ik kwam ook bekenden tegen, zoals Erasmus, Vesalius en Justus Lipsius, één van de sterauteurs van Plantijn en een vriend van Kiliaan. Lipsius schreef een lofdicht als voorrede van het *Etymologicum*. Dit was op de expositie groot afgedrukt en op de sokkel van een beeld van Kiliaan geplakt. Ondergetekende schroomde niet om onder aan het hooggeplaatste beeld op de parketvloer te gaan zitten en het gedicht van Lipsius over te schrijven met bruine inkt, de enige in Abcoude verkrijgbare. Bovendien werkte de voortdurende spinetmuziek, die denkelijk gedraaid werd om een humanistische sfeer te scheppen, mij aanzienlijk op de zenuwen. Spelfouten in het Latijn dus voorbehouden. De (ulevelen)rijmvertaling maakte ondergetekende – die zich van de politieke inhoud distantieert! – speciaal voor Wau.

Quisque Belgica amare Belga verba
audes; hunc quoque amare Kilianum
aude. Qui egregio suo labore
sermonem tibi patrium propinat
iam purum nitidumque. Qui fuisset
aut avi aut proavi tui meique

*Wie Nêerlands bloed ter harte gaat
en Nederlandse zinnen
heb moed, omarm Uw Kiliaan
wiens werken wij beminnen.
Schenker van roomblanke woorden,
hoeder der vaderen erf,
toen Indië ons nog behoorde, & geen milieubederf.*

Non hic Galle tuas, tuas Ibere
tuas Itale nunc reposce voces.
Nostra haec fabula, scaena tota nostra est.
Ite exotica verba : Kilianus
dat pura & puta Belgica, & quid ultra?
Et pura & puta dat simul Latina.
Duplex gloria. Gratia esto duplex.
Et Belga hunc amet atque amet Latinus.

*Geen Pablo, Mario of François
bevuilt onze taal nog met zijn foie gras.
Want Kiliaan, de regisseur
dult op de planken geen vreemdeling-geur.
Hij dient met pure, reine zang
zowel Latijns als Vlaams Belang.
Tweevoudig verdienste vraagt tweevoudig dank
in Romaanse Germaanse tweevoudige klank.*

Toen ik ten slotte, na de tentoonstellingszaal te hebben verlaten, een kop soep at in het naastgelegen etablissement, vroeg ik me toch af hoe dat instrument heette dat de hele tijd klingelde: spinet of klavecimbel, en of dat hetzelfde was. Ik rende terug, struikelde welhaast over mijn eigen tenen en stelde mijn vraag. Eén van de uiterst vriendelijke tentoonstellingsmevrouwen: 'Ik dacht dat 't nen harp was!' Maar uit navraag bleek het gewoon gedownload. Thuis toch maar even in de Van Dale kijken...

Isabelle Buhre

Onzelfzuchtige liefde, barok en moderne dans

Een recensie van de opera 'Castor et Pollux' van Rameau

Ter gelegenheid van de vijftiende verjaardag van Laverna hebben we ons afgelopen 21 januari naar het Muziektheater begeven. De opera van die avond was 'Castor et Pollux' van Jean-Philippe Rameau (1683-1764). Het verhaal kennen we allemaal: een mythe over de tweelingbroers Castor en Pollux, waarvan de één sterfelijk is en de ander goddelijk. De broers houden van dezelfde vrouw, T elaire, die verliefd is op de sterfelijke Castor. Pollux laat Castor met T elaire trouwen, maar na de bruiloft sneuvelt Castor in een gevecht. Zijn broer houdt van T elaire en wil Castors plaats in de Onderwereld vervangen, zodat deze weer levend kan worden. Castor gaat hier niet mee akkoord, maar wil wel voor  en dag terug naar T elaire, waarna Pollux bij de levenden zal blijven. Jupiter wordt getroffen door de onzelfzuchtige liefde van de broers en maakt hen onsterfelijk. De tweeling krijgt een sterrenbeeld in de dierenriem.

We waren die avond niet de enige die de voorstelling kwamen bekijken: de zaal was afgeladen en er stonden allemaal camera's met de bijbehorende cameramannen en -vrouwen, die de voorstelling op band vastlegden. De normale orkestbak was omgebouwd, waardoor deze iets hoger lag en er plaats was voor het Nederlands Opera Koor. De bezetting van het orkest bestond niet uit de normale instrumenten, die je meestal in een orkest ziet, maar slechts uit strijkers, houtblazers, slagwerk, theorbes, een viola da gamba, een luit en een klavecimbel. De klank van dit typische barokorkest gaf het stuk meteen al een geheel andere sfeer dan een symfonieorkest: je waant je voor een paar uurtjes in de achttiende eeuw en ik persoonlijk vond dit een fantastische ervaring.

We hadden plaatsen besteld waarbij we de boventiteling zouden kunnen zien. Jammer genoeg was dit niet goed doorgekomen en zagen we de boventiteling n et niet, waardoor het af en toe gissen was waar in het stuk we ons nu bevonden. De voorstelling begon met een mooie ouverture van het orkest en de daarbij passende taferelen op het toneel. Na een aantal minuten kwam voor mij een kleine schok: een groepje dansers dat de meest onelegante bewegingen maakte, die bij deze muziek van toepassing zouden kunnen zijn. Mijn eerste

reactie was dat het wel bij dat ene dansje zou blijven, ware het niet dat de dansjes daarna alleen nog maar uitgebreider en absurder werden. Ze werkten erg op de lachspieren en kwamen qua emoties en stijl niet erg overeen met de inhoud van het stuk. Toch ging ik naarmate de voorstelling langer duurde dit element steeds meer waarderen, omdat het steeds voorkwam op een moment waarop er verder niets op het toneel gebeurde. Het koor was naar mijn mening erg goed. Ze waren allen in het zwart gekleed en hadden grappige zwarte mutsjes op met een soort bakkebaarden eraan.

Ook de zangers waren erg goed die avond: ze zongen vol emotie en zeer overtuigend. Zij waren allemaal gekleed in een soort waardige soepjurken, die mij sterk aan Lord of the Rings deden denken. Het decor was vrij simpel en wit, met aan de achterzijde een vijfhoek die kon draaien, waardoor de toegang tot de Onderwereld ontstond. Het straalde rust uit en zorgde voor een goede balans in het beeld.

Nadat de voorstelling afgelopen was, we onze handen kapot hadden geklapt en onze jassen weer uit de garderobe hadden gehaald, zijn we met een delegatie naar de Doos gegaan. Dat is het café van de Weesperflat én van een aantal sterk ruikende 'vaste klanten' (ook wel te vinden in slapende toestand op de bankjes, de stoep of in het fietsenhok). Hier hebben we onder het genot van een drankje de opera en vooral de dansjes uitgebreid doorgenomen en zelfs even uitgeprobeerd. De muziek was goed en je kon er dansen tot laat in de nacht, wat niet overal kan op maandagavond. Die nacht keken Castor en Pollux tevreden toe vanuit de sterrenhemel: het was een geslaagde avond geweest.

Elise Philips

Klassieken in China

Augustus vorig jaar begon ik samen met mijn vriend Fresco aan een groot avontuur. Met mijn bul net op zak ging ik op uitnodiging van Peking University naar China om klassieke talen te doceren. De meeste mensen kunnen zich daar misschien weinig bij voorstellen, maar de interesse voor de klassieken is in het Rijk van het Midden juist behoorlijk groot. De groep die Grieks studeerde bestond voornamelijk uit studenten westerse filosofie en Latijn trok zeven mediëvisten. Nog eens twintig staan in de rij voor een beginnerscursus.

De campus van Peking University bestaat voor een groot deel uit oude gebouwen. Dit is de westelijke toegangspoort.

De sfeer in een Chinese collegezaal is anders dan in een Nederlandse. De meeste docenten geven hoorcolleges waarbij interactie ver te zoeken is. Het duurde dan ook even voor ik de studenten zover had uit zichzelf vragen te stellen. Toen was het ijs gebroken en kwamen er regelmatig leuke discussies los. Het

clichébeeld van de ijverige Chinese student klopt grotendeels; ik kreeg zelfs het verzoek om tijdens de examenperiode extra colleges in te lassen.

Latijn en Grieks zijn niet gemakkelijk, vinden de meesten. Al die vervoegingen en verbuigingen moeten voor hen een ramp zijn, aangezien die in het Mandarijn ontbreken. Het oplezen van Grieks en Latijn levert ook soms komische taferelen op; het is lastig voor mij om mijn Nederlatijnse en Nedergriekse tongval te onderdrukken, vooral bij gutturalen en de rollende r die het Chinees niet kent. Voor studenten uit het zuiden bleek het woord *barbaros* een struikelblok dat door hen steevast werd uitgesproken als *balbalos*.

Maar het verschil gaat verder. De vragen op college kwamen niet zelden voort uit een onbevangen blik op de klassieke wereld. Zo werd ik geacht antwoord te kunnen geven op zaken die in Nederland zogenaamd als algemene kennis gelden: hoe verstuurde je in het Romeinse rijk eigenlijk een brief? Verder verbaasden studenten zich over de lengte van Ovidius' *Amores*. Dertig, veertig, vijftig verzen per gedicht, waarom gaat hij maar door? Klassiek Chinese liefdesgedichten zijn zelden langer dan acht verzen.

Mijn verblijf aan Peking University houdt na dit ene enerverende semester onverwacht op vanwege niet te bevatten bureaucratie. Hoe het nu verder gaat, weet ik nog niet. Maar vaststaat dat klassieken in China toekomst hebben.

Pieter van den Broek

Laverna's Activiteitenkalender

Semester 2, 2007-2008
(onder voorbehoud)

Donderdag 13 maart

Feest! 'De Ontmoeting', club 8, 22.00
Prijs: 4 euro (5 euro bij de deur)
in samenwerking met
verschillende studieverenigingen

Vrijdag 25 april

De jaarlijkse Muziekavond
Alle muzikale bijdragen welkom!

Zaterdag 24 mei

Het grote Zenobia congres
in samenwerking met
NKV, Ex oriente lux, Athenaeum

En natuurlijk elke donderdag om 17 uur:
Borrel in Zool!

Houd voor aanvullingen je email in de gaten!